

3-2-2020

## ***Kieswijzer luchtvaart februari 2020***

### ***Rapport van standpunten politieke partijen over luchtvaart***

In de veronderstelling dat de politieke partijen van Nederland op hun websites hun goed overdachte standpunten publiceren en communiceren heb ik op die websites hun teksten over de luchtvaart verzameld. De peildatum was 2 februari 2020. Ik heb me beperkt tot de partijen die, eveneens op 2 februari 2020, met vier of meer leden zijn vertegenwoordigd in de Tweede Kamer. Het betrof VVD, CDA, D66, CU, PvdA, GL, SP, PvdD, 50Plus, PVV en FvD. De letterlijke teksten zijn te vinden in bijgaand [document](#). Van de laatste twee partijen zijn op hun websites geen standpunten over luchtvaart beschikbaar.

### **Rubrieken**

Ik gebruikte acht rubrieken om de standpunten van partijen te karakteriseren en met elkaar te vergelijken:

- a. Economie.** De nadruk die wordt gelegd op luchtvaart als banenmotor, factor voor vestiging van bedrijven etc. Het economisch belang is reden om groei van de luchtvaart voor te staan.
- b. Groei.** Het standpunt over groei van Schiphol.
- c. Lelystad.** Het standpunt over vestigen van luchthaven Lelystad voor vakantievluchten.
- d. Bewoners.** Zorg voor de noden van bewoners in de buurt van luchthavens in verband met geluidsoverlast en luchtvervuiling.
- e. Prijsverhoging.** Standpunt over verhogen van de prijs van tickets, kerosine, etc.
- f. Duurzaam vliegen.** Standpunt over mogelijkheid dat luchtvaart duurzamer kan worden door biofuels, schonere en stillere vliegtuigen, elektrisch vliegen etc. Berekeningen laten zien dat de verduurzamingsplannen niet voldoende zijn om groei te rechtvaardigen.
- g. Duurzaam alternatief transport.** Standpunt over duurzaam vervoer per trein als alternatief.
- h. Klimaatverandering.** Standpunt over de rol van luchtvaart in verband met CO<sub>2</sub>-uitstoot. Dit wijst op een perspectief dat de grenzen van ons land overschrijdt.

### **Vergelijking van standpunten**

#### **a. Economie**

De partijen die expliciet het belang van de luchtvaart als economische factor noemen zijn VVD, CDA, D66 en 50Plus. De andere partijen laten zich hier niet over uit.

#### **b. Groei**

Partijen die expliciet vermelden dat Schiphol moet groeien zijn VVD en CDA. Partijen die groei van Schiphol toestaan mits het vliegen schoner en stiller wordt zijn D66, PvdA en SP. CU, GL en PvdD willen een rem op de groei van Schiphol. 50Plus heeft een dubbelzinnig standpunt over de groei, namelijk wel groei maar niet meer dan 500.000 vliegbewegingen waar Schiphol in 2019 al aan zit. Zoals opgemerkt is er geen informatie over het groeistandpunt van FvD en PVV. Uitlatingen buiten de websites wijzen op standpunten pro groei. Baudet van FvD wil groei van Schiphol door uitbreiding op zee, Graus van PVV wil op Schiphol naar 800.000 vliegbewegingen.

#### **c. Lelystad**

VVD, CDA, D66 en 50Plus zijn vóór opening van Lelystad. GL, SP en PvdD zijn ertegen. PvdA en CU zeggen ja, mits er geen laagvliegroutes zijn. CU wil ook zeker zijn dat Lelystad niet autonoom groeit, maar louter als een overloopluchthaven van Schiphol fungeert.

#### **d. Bewoners**

De VVD besteedt geen aandacht aan de noden van bewoners in de buurt van luchthavens, alle andere partijen wel.

#### **e. Prijsverhoging**

VVD, D66, CU, PvdA en 50Plus maken geen vermelding van gewenste prijsverhoging van vliegtickets. GL, SP, PvdD willen dat wel. CDA wil een prijsverhoging indien vliegen zonder verduurzaming en vermindering van lawaai niet mogelijk blijkt te zijn.

#### **f. Duurzaam vliegen**

CDA, D66, CU, PvdA en SP zien heil in maatregelen voor duurzaam vliegen. GL, PvdD en 50Plus spreken zich niet uit over duurzaam vliegen. VVD doet op diens website geen uitspraak over duurzaam vliegen. De VVD-minister van Infrastructuur en Waterstaat, Cora van Nieuwenhuizen, heeft herhaaldelijk gezegd dat ze gelooft in de mogelijkheid van duurzaam vliegen.

#### **g. Duurzaam alternatief transport**

D66, CU, GL, SP en PvdD noemen transport per trein gewenst als alternatief voor vliegen. VVD, CDA, PvdA en 50Plus zeggen niets over duurzaam alternatief transport.

#### **h. Klimaatverandering**

VVD, CDA, PvdA, GL zeggen niets over het effect van luchtvaart op CO<sub>2</sub>-uitstoot. D66 twijfelt aan de mogelijkheid van de luchtvaart om CO<sub>2</sub>-emissies omlaag te brengen. CU, SP, PvdD en 50Plus noemen CO<sub>2</sub>-uitstoot als probleem van vliegen.

Niet genoemd werden thema's als:

- Luchtvaart in verband met overlast door toerisme
- Probleem van sociale oneerlijkheid van huidig systeem: niet-vervuilers betalen voor vervuilers.

#### **Totaalscore van partijen op pro vliegen**

Aan de uitspraken van partijen over de acht rubrieken is een cijfer gegeven. Een hoger cijfer betekent een standpunt dat meer wijst op pro vliegen.

Het als relevant vermelden van een rubriek "pro vliegen" (bijvoorbeeld a economie en b groei) levert een 1 op. Het niet vermelden van zo'n rubriek levert een 0 op. Soms is een rubriek beoordeeld als "relevant, mits", bijvoorbeeld bij b groei (groeien, mits duurzaam) en bij Lelystad (ja, indien geen laagvliegen). In dat geval krijgt zo'n oordeel cijfer 0,5.

Het niet vermelden van een rubriek "tegen vliegen" (bijvoorbeeld d bewoners, e prijsverhoging, g duurzaam alternatief vervoer) levert ook een 1 op.

De volgende tabel vermeldt de cijfers van partijen op rubrieken en hun totaalscore. De totaalscore is een simpele optelling van de scores op alle rubrieken. Hoe hoger de score, hoe meer de partij vóór vliegen is. Het scorebereik is 0 tot 8.

<b>R u b r i e k e n</b>									
<b>Partij</b>	<b>a</b>	<b>b</b>	<b>c</b>	<b>d</b>	<b>e</b>	<b>f</b>	<b>g</b>	<b>h</b>	<b>Totaal</b>
VVD	1	1	1	1	1	0,5	1	1	7,5
CDA	1	1	1	0	0,5	1	1	1	6,5
D66	1	0,5	1	0	1	1	0	0,5	5
CU	0	0	1	0	1	1	0	0	3
PvdA	1	0,5	0,5	0	1	1	1	1	6
GL	0	0	0	0	0	0	0	1	1
SP	0	0,5	0	0	0	1	0	0	1,5
PvdD	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50PLUS	1	1	1	0	1	0,5	1	0	5,5
PVV	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.
FVD	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.	afw.

In het EINDRAPPORT draaien we de standpunten om: welke partij wil de trend dat de luchtvaart steeds maar groeit tot stilstand brengen? De score loopt van 0 tot 100.

<b>EINDRAPPORT POLITIEKE PARTIJEN OVER STANDPUNT LUCHTVAART</b>	<b># / 100</b>
PvdD	100 / 100
GL	88 / 100
SP	81 / 100
CU	63 / 100
D66	38 / 100
50PLUS	31 / 100
PvdA	25 / 100
CDA	19 / 100
VVD	6 / 100

## Conclusies

De regeringspartijen VVD, CDA en D66 hebben sterke standpunten pro vliegen. Ze staan dan ook in het rood op de cijferlijst. Regeringspartij CU wijkt af van deze drie en is zeer sceptisch over vliegen. CU staat dan ook in het groen.

De oppositiepartijen GL, SP en PvdD hebben de hoogste rapportcijfers, dicht in de buurt van de 100 op 100, dus zijn zeer tegen (groei van) vliegen.

De hoge score van PvdA vóór vliegen komt onverwacht. Standpunten over prijsverhoging, over het effect van luchtvaart op klimaatverandering (CO<sub>2</sub>) en over alternatief duurzaam transport ontbreken op de website.

N.B. Op 11-2 liet William Moorlag, woordvoerder PvdA over luchtvaart, me per e-mail weten dat het standpunt op de PvdA-website niet volledig is en heeft hij me links naar andere documenten gestuurd. Ik heb als reactie gezegd: "De website is de plek waar de burger verwacht kennis te kunnen

nemen van de volledige partijstandpunten. Dat ze ook nog andere informatiebronnen moeten opsporen vinden ze, helemaal terecht, te veel gevraagd. Kunt u me inlichten wanneer de volledige standpunten op de website staan? Dan zal ik die opnieuw analyseren."

Van PVV en FvD zijn geen standpunten te vinden. Op 23-2 heb ik deze partijen per e-mail geattendeerd op het ontbreken van informatie en gevraagd of ze van plan zijn daaraan iets te doen.

### ***Verdere plannen***

Aan een aantal natuur- en milieuorganisaties heb ik voorgesteld een groene klimaatwijzer van politieke partijen te maken over alle onderwerpen die met klimaat, milieu en natuur te maken hebben, zoals wonen, landbouw/veeteelt, verkeer, (over)bevolking, natuurbehoud/bebossing, ontwikkelingssamenwerking. Ik wacht af wat ze ervan vinden.

Voor de luchtvaart wil ik in elk geval de analyse over een half jaar (september 2020) herhalen. Als standpunten van PVV en FvD opnieuw ontbreken, dan zal ik die partijen rapportcijfers van 0 op 100 toekennen. In februari wil ik de exercitie opnieuw doen. Ik denk ook aan een klimaatkredietbeoordeling van politieke partijen, zoals die in twintig cijfers van AAA (uitmuntend) tot D (junk), conform S&P en Fitch (NRC, maart 220).